

2008WMC131 bijlage 2

Project 4: Excellentieprogramma Geesteswetenschappen

Mensen die een invloedrijke positie binnen onze samenleving innemen, zijn veelal ook excellente studenten geweest die zich juist oriënteerden op een meer maatschappelijke carrière in het bedrijfsleven, bij de overheid, in de wereld van kunst en cultuur of in de educatieve sector. De **Faculteit Geesteswetenschappen** ontwikkelt een vraaggestuurd programma dat excellente studenten de kans biedt al vroeg hun uitzonderlijke kwaliteiten af te stemmen op hun ambities om zich academisch op een hoog niveau te bekwamen in de wereld van onderzoek, het maatschappelijke (culturele) veld of de educatieve sector. De allerbeste studenten binnen de faculteit worden extra uitgedaagd als zij het excellentietracé volgen dat op maat gesneden is, bij voorkeur door hen de kans te geven om zich te ontplooiën in een 'meester-gezel'-relatie onder begeleiding van de beste onderzoekers en docenten. Het programma is interdisciplinair van aard en opzet, omdat de maatschappelijke vragen die centraal staan, niet beantwoord kunnen worden vanuit één wetenschappelijke discipline, maar een benadering vanuit verschillende perspectieven vereisen.

De faculteit zoekt steeds een vooraanstaande maatschappelijke partner voor het programma. Voor de komende jaren is deze partner de Stichting Vrede van Utrecht. Stad en de provincie Utrecht streven ernaar dat Utrecht in 2018 Culturele Hoofdstad van Europa is. Een belangrijk onderdeel van de activiteiten daarbij vormt de herdenking van de Vrede van Utrecht (1713) in 2013. De Vrede van Utrecht wordt algemeen gezien als een belangrijke gebeurtenis op weg naar Europese samenwerking en conflictbeheersing, die de toon zette voor internationale samenwerking en conflictbeheersing zoals die tegenwoordig gestalte krijgen in de Europese Unie en de Verenigde Naties. De herdenking zal met tal van Europese partners en in aanwezigheid van afstammelingen van gekroonde hoofden of hun vertegenwoordigers worden gevierd en wordt een groots opgezet en gefinancierd initiatief waarin de maatschappelijke en culturele betekenis van deze gebeurtenis centraal staat. In dit initiatief bundelen stad, provincie, ministeries, (inter-)nationale culturele organisaties en onderwijsinstellingen hun krachten om de viering op internationaal niveau gestalte te geven. Op het programma staan onder meer internationale tentoonstellingen over de historie en actuele betekenis van het Verdrag, een Europees symposium over de ontwikkeling van de internationale diplomatie en de rol van cultuur, en wetenschappelijke congressen over onderwerpen als de culturele gevolgen van het afschaffen van Europese landbouwsubsidies, klimaatsveranderingen en intellectueel eigendom. Het Ministerie van Buitenlandse Zaken en de Vrede van Utrecht onderzoeken welke verdragen op dit moment in Europa of binnen de Verenigde Naties in voorbereiding zijn en streven ernaar om de ondertekening van een passend verdrag in 2013 in Utrecht te laten plaatsvinden.

De herdenking van de Vrede van Utrecht biedt de faculteit de komende jaren een uitstekend kader voor haar excellentieprogramma, een waaier van concrete mogelijkheden om voor excellente studenten interdisciplinaire academische projecten met een grote maatschappelijke relevantie te realiseren. Studenten kunnen onderzoek uitvoeren naar historische en actuele cultureel-maatschappelijke processen, ze kunnen participeren in en reflecteren op maatschappelijk-culturele activiteiten in samenwerking met het bedrijfsleven en de overheid, en ze kunnen educatieve projecten opzetten die gericht zijn op alle sectoren van het onderwijs, van basisonderwijs tot universiteit. De faculteit heeft reeds afspraken voor de invulling van de samenwerking gemaakt met de stichting die de activiteiten in het kader van de herdenking van de Vrede van Utrecht coördineert. Uit de contacten met de stichting blijkt dat de bijdragen van getalenteerde studenten Geesteswetenschappen een belangrijke meerwaarde voor de activiteiten betekenen. Het programma komt ook tegemoet aan de wensen van studenten om buiten het reguliere curriculum extra uitgedaagd te worden op brede geesteswetenschappelijke thema's.

Doel: Hooggekwalificeerde studenten de gelegenheid bieden om al vroeg in hun studie ervaring op te doen in een veeleisende, interdisciplinaire academische en maatschappelijke omgeving. Deze studenten verkrijgen, door hun deelname aan dit traject, kennis en vaardigheden die zij tijdens het reguliere programma niet of niet op dit niveau verworven zouden hebben. Omdat het programma een beroep doet op andere vaardigheden die op een hoog niveau moeten worden ingezet, zal het studenten afleveren die hun talenten zowel in een universitaire als in een maatschappelijke omgeving optimaal hebben ontwikkeld en zo betere kansen hebben in de selectie voor een vervolgopleiding en tevens betere startkwalificaties voor de arbeidsmarkt hebben verworven. Zij zullen naar verwachting in de toekomst leidende posities in de maatschappij innemen. Het programma levert een substantiële bijdrage aan de maatschappelijke verankering van onderzoek en aan concrete activiteiten op het gebied van bijvoorbeeld kunst en cultuur, educatie, politiek en onderwijs.

Inhoud: Het programma heeft een omvang van 24 ECTS (in aanvulling op het reguliere programma) en bestaat uit een oriëntatie- en een specialisatiefase. In de oriëntatiefase raken de studenten vertrouwd met de vakinhoudelijke en methodologische aspecten van het programma. Geselecteerde docenten bieden inleidingen in de belangrijkste onderwerpen die verband houden met het centrale thema. Voor de Vrede van Utrecht gaat het om inleidingen in aspecten van de periode van de Vrede van Utrecht: politieke en culturele geschiedenis, literatuur, cultuur, muziek, straattheater. In de specialisatiefase voeren de studenten in kleine groepen een project uit dat valt binnen één van de drie lijnen van het programma: de onderzoeksgerichte, de maatschappelijke of de educatieve lijn. Voorbeelden van thema's voor projecten zijn: bijdragen aan het opstellen van een Europese Canon en bijdragen aan een symposium over Europese diplomatie en de rol van cultuur binnen de onderzoeksgerichte lijn, ontwerpen van een film over aspecten van de Vrede van Utrecht en het ontwikkelen van promotiemateriaal voor specifieke activiteiten binnen de maatschappelijke lijn, en de ontwikkeling van lespakketten voor onderwijs voor 4-12-jarigen en voor het voortgezet onderwijs binnen de educatieve lijn. De projecten sluiten rechtstreeks aan bij de ambities en interesses van studenten en doen naast hun academische kwaliteiten ook een beroep op hun zelfstandigheid, hun creativiteit, verantwoordelijkheidsgevoel en hun teamgeest. Bovendien draagt hun inzet concreet bij aan de realisatie van de projecten die in het kader van de Vrede van Utrecht worden uitgevoerd. In groepsbijeenkomsten reflecteren studenten op hun activiteiten en ontwikkeling en verzorgen zij presentaties. De begeleiders beoordelen de voortgang door feedback te geven op tussentijdse presentaties en verslaglegging. Elke leergang wordt afgesloten met een symposium waar alle studenten hun resultaten presenteren aan een gezelschap van wetenschappers en aan de opdrachtgevers. Evaluatie en beoordeling van de externe opdrachtgevers vormen een belangrijk uitgangspunt voor verbetering en aanpassing van het programma. Afhankelijk van het centrale thema en de externe partners zal het programma ook openstaan voor studenten van andere faculteiten. Voor de Vrede van Utrecht liggen bijdragen vanuit andere faculteiten voor de hand: onderwerpen als klimaatverandering door de eeuwen heen en de eventuele lancering van een nieuw Europees Verdrag vragen (ook) expertise uit andere disciplines.

Activiteiten: Aan de begroting liggen *work packages* (WPs) ten grondslag voor de te ondernemen activiteiten, die rechtstreeks voortvloeien uit de doelstellingen en in de inhoud van het project. Per *work package* zijn de personele inzet (in tijd en in niveau) en eventuele materiële kosten nader gespecificeerd.

- WP1: algemene aansturing, ontwikkeling en coördinatie van het programma door twee hoogleraren: 2 x 0,3 fte in 2009, 2 x 0,3 fte in 2010, 2 x 0,3 fte in 2011, 2 x 0,3 fte in 2012 door hoogleraren in schaal 16. Materiële kosten stuurgroep programma: € 1.000 per jaar voor de gehele projectperiode. Materiële kosten voor gezamenlijke activiteiten, stages, publicaties: € 15.000 per jaar voor de gehele projectperiode.

- WP2: begeleiding van de studenten in de specialisatiefase van het programma: 0,35 fte in 2010, 0,7 fte in 2011 en 2012 door universitaire hoofddocenten in schaal 14.
- WP3: logistieke en organisatorische ondersteuning bij de voorbereiding en uitvoering van het programma: 0,5 fte in 2009, 2010, 2011 en 2012 door secretaresse in schaal 7. Materiële kosten voor voorlichting en communicatie: € 3.000 per jaar voor de gehele projectperiode.
- WP4: ontwikkeling en aanpassing van onderdelen van het programma: 0,2 fte in 2009, 0,05 fte in 2010, 2011 en 2012 door beleidsmedewerker in schaal 10.
- WP5: onderwijskundige ondersteuning en evaluatie van het programma, formuleren en implementeren verbetermaatregelen: 0,05 fte in 2009, 2010, 2011 en 2012 door onderwijskundige in schaal 11.
- WP6: verzorgen van onderwijs in de oriëntatiefase: 0,3 fte in 2009, 2010, 2011 en 2012 door docenten in schaal 12.

Karakteristieken: Het programma is vraaggestuurd: studenten bepalen zelf, op basis van hun ambities en interesses, de invulling van het programma dat zij volgen. Het is ook interdisciplinair: studenten uit verschillende opleidingen werken samen in projectgroepen en in de projecten die zij uitvoeren worden vragen en problemen vanuit verschillende perspectieven belicht. De studenten komen in een vroeg stadium intensief in aanraking met wetenschappelijk onderzoek, zij participeren in een project waarin alle stadia van onderzoek worden doorlopen.

Externe partners: De faculteit heeft reeds afspraken over samenwerking en uitwisseling gemaakt met de directeur van de Stichting Vrede van Utrecht, die deel uitmaakt van de programmaraad die de faculteit instelt. De faculteit werkt daardoor samen met onder andere de European Culture Sector Platforms, Kosmopolis, Similar City Network, Europahuis, Bak, Tumult, Centraal Museum, Utrechts Centrum voor de Kunsten en het Utrechts Archief. De faculteit werkt verder samen met scholen uit het Utrechtse Scholennetwerk en met andere scholen, die worden benaderd via de bevoegde gemeentelijke diensten.

Doelgroep: Het programma richt zich op de beste 5% van de studenten binnen de faculteit. Dat betekent dat er elk jaar zo'n 75 studenten tot het programma worden toegelaten. In het eerste jaar (september 2009) zal gestart worden met ongeveer 40 studenten, zodat de faculteit de inhoud en organisatie van het programma goed kan ontwikkelen, evalueren en aanpassen. Ook is er dan voldoende tijd is om de concrete projecten in nauwe samenwerking met de externe partner goed te definiëren.

Selectie: Studenten worden geselecteerd op basis van hun studieresultaten, hun ambitie en hun creativiteit. Studenten die in het eerste jaar tenminste een 7,5 hebben gehaald, worden uitgenodigd om zich aan te melden voor het programma. Zij schrijven een motivatiebrief en voeren een selectiegesprek met kerndocenten van het programma.

Relatie met andere projecten en effect op reguliere programma's: Het project is gerelateerd aan de projecten van de Faculteit Recht, Economie, Bestuur en Organisatie, , het University College Utrecht. Daarnaast zullen afhankelijk van de invulling ook andere faculteiten bij het programma worden betrokken. In de eerste periode is bijvoorbeeld samenwerking mogelijk met de faculteiten Recht, Economie, Bestuur en Organisatie (activiteiten in het kader van de verdragen, eventueel een nieuw Europees Verdrag, vragen omtrent intellectueel eigendom, mensenrechten), het Descartes Centrum (wetenschapsgeschiedenis) en Sociale Wetenschappen (activiteiten die ingaan op sociologische gevolgen van migratie). De ervaringen die in dit programma worden opgedaan met een thematische aanpak en met vraaggestuurd onderwijs worden waar mogelijk vertaald naar nieuwe onderwijsvormen in het reguliere onderwijs.

Resultaten:

- De studenten leveren eindproducten die niet alleen voldoen aan de hoge eisen die binnen de academische context worden gesteld, maar ook aan de wensen en eisen van de externe opdrachtgever, bijvoorbeeld een tentoonstelling, een artikel, een bijdrage aan een wetenschappelijk congres of een educatief lespakket.
- Studenten maken een beter gefundeerde keuze voor een vervolgopleiding die aansluit op hun ambities en mogelijkheden.
- De studenten die aan het excellentieprogramma deelnemen verwerven aanvullende competenties en hebben daardoor betere kansen om te worden toegelaten tot selectieve masteropleidingen: 95% van de studenten van het excellentieprogramma die zich aanmelden voor een selectieve masteropleiding wordt toegelaten tot die opleiding.
- De studenten waarderen dit programma met ongeveer een 8. Na vier jaar, als elementen van het programma in het reguliere programma zijn doorgevoerd en effect hebben kunnen bewijzen, is de tevredenheid van alle studenten gestegen van 7,1 (Derdejaarsmonitor 2007) tot 7,5.
- Uit evaluaties blijkt dat studenten positiever oordelen over de verwerving van academische en wetenschappelijke vaardigheden dan studenten uit het reguliere programma: 80% van de studenten die het honoursprogramma hebben gevolgd, is (zeer) tevreden over de academische en wetenschappelijke vaardigheden die zij verworven hebben (nu zo'n 11% van alle studenten Geesteswetenschappen **NB Sietze/Leon: is hier ook het percentage tevreden en zeer tevreden te noemen, als vergelijking met de 80% van het honoursprogramma?**).
- Uit evaluaties blijkt dat studenten van het honoursprogramma positiever oordelen over de voorbereiding op de arbeidsmarkt dan studenten van het reguliere programma: 50% van de studenten van een honoursprogramma is tevreden over de oriëntatie op de arbeidsmarkt (nu vindt 10% van alle studenten Geesteswetenschappen dat zij voldoende voorlichting over de arbeidsmarkt hebben gehad).
- Uit evaluaties onder de externe begeleiders blijkt dat zij zeer positief oordelen over de studenten. De eindproducten worden zeer goed beoordeeld.
- Na drie jaar zullen de eerste studenten die het honoursprogramma hebben doorlopen, een masteropleiding hebben afgerond. Uit evaluaties blijkt dat deze studenten daar goed en dat de docenten van die opleidingen tevreden zijn over het niveau van deze studenten.
- Het programma leidt binnen de projectperiode tot enkele aantoonbare vernieuwingen in de reguliere programma's die de faculteit verzorgt. Op bachelorniveau wordt gedacht aan bijstelling van het Bachelorprogramma op basis van ervaringen van studenten en docenten (thematische aanpak, expliciete maatschappelijke inbedding van geesteswetenschappelijke vraagstukken). Daarnaast zullen de ervaringen leiden tot betere profilering van de masterprogramma's, bv. van de educatieve masterprogramma's door de bevindingen van studenten in de educatieve lijn, en van de culturele en research masterprogramma's door een koppeling met maatschappelijke issues.